

Iranske kernevåben?

Irans præsident og enhver anden iraner, der udtaler sig om emnet, afviser hårdnakket, at Iran skulle have planer om eller ønske at udvikle kernevåben. Nogle begrundes afvisningen med, at islam forbyder masseødelæggelsesvåben. Andre siger, at kernevåben ikke ville gøre Iran mere sikkert, men tværtimod udsætte landet for fjendtlighed fra omverdenen og muligvis starte et våbenkapløb i regionen.

Hertil kan man sige, at Iran uomtvisteligt bestræber sig på at fremstille ikke bare lavt beriget, men højt beriget uran. Bestræbelserne hævdes at have udelukkende fredelige formål: kernekraft og isotoper til medicinsk brug. Men Iran har på den anden side allerede udviklet raketter, som ud over at sende fredelige overvågningssatellitter i omløb også er velegnede til at levere våben mod mål op til 2.000 kilometer fra Iran, og det ville give ringe mening at anvende så sofistikerede, kraftige og kostbare raketter til at levere konventionelle sprængladninger. Det har også vakt undren, at et land med nogle af verdens rigeste reserver af olie og gas skulle have brug for kernekraft (men det hævdes USA faktisk at have opfordret Iran

til før revolutionen for 31 år siden).

Disse forhold har fået rigtig mange til at tvivle på den iranske ledelses oprigtighed, og denne noteskriver hælder til en formodning om, at Iran ønsker at udvikle sin uranberigelse så langt, at der kun er et kort skridt til våbenfremstilling. Iran ville så fx kunne forholde sig som Israel, der hverken bekræfter eller benægter sin besiddelse af kernevåben.

Formålet kunne være at skaffe sig gehør og respekt i alle udenrigs- og sikkerhedspolitiske anliggender i regionen. Iran er et forholdsvis sofistikeret land med en befolkning omtrent på størrelse med Tyrkiets og Egyptens, dvs. godt 70 millioner. Iran har i århundreder ikke angrebet nogen; men til gengæld er det selv blevet angrebet, senest og værst af Irak i 1980 under Saddam Hussein, som (uden held) søgte at udnytte Irans revolution til at regulere grænsen og erobre strategisk vigtige områder. Krigen varede i otte år og kostede mindst en halv million unge iranere livet. Saddam Hussein blev støttet af USA, og den krig har iranerne ikke glemt. I dag er Iran omgivet af kernevåbenmagter: Indien og Pakistan i øst, Rusland i nord, Israel i vest og USA med sin flåde og

baser i sydvest og syd. Og kredse i USA, men først og fremmest i Israel diskuterer ganske bramfrit, om eller hvornår man skal bombe Iran.

Det er på den baggrund til at forstå, hvis Iran trods sine benægtelser skulle ønske at bibringe omverdenen den opfattelse, at det måske alligevel kunne tænkes at have kernevåben. Formodentlig havde Saddam Hussein holdt sig i skindet i 1980, hvis Iran dengang havde haft dem.

Hvad angår de nævnte religiøse anfægtelser, er det nærliggende at pege på, at det muslimske Pakistan faktisk har anskaffet sig kernevåben, trods koranens mulige forbud. Og med hensyn til benægtelserne forholder det sig vist sådan, at ingen nuværende kernevåbenmagt på forhånd varslede omverdenen om sine planer, men også at omverdenen hidtil har accepteret kernevåbnene, når først de var der.

Kerne­våben har ikke været anvendt i krig, siden USA kastede to bomber over Japan i august 1945 for at bringe Anden Verdenskrig til ophør. Disse våbens militære rolle er at afskrække potentielle angribere; men deres primære rolle er politisk. De giver indflydelse. Der lyttes og tages hensyn til kernevåbenmagter, selv om de ikke alle får fast plads i FN's sikkerhedsråd, og Iran ønsker som sagt at blive hørt og respekteret i alle vigtige spørgsmål i regionen.

Iran betragter sig officielt (eller betragtede sig i hvert fald før præsidentvalget 12. juni 2009) som en ø

af stabilitet i en temmelig kaotisk og farlig region. Når man ser på Irans naboer er man tilbøjelig til at forstå synspunktet: Pakistan, Afghanistan, Centralasien (Usbekistan og Turkmenistan), Kaukasus (Aserbajdsjan og Armenien), Tyrkiet og Irak plus genboerne på Den Arabiske Halvø. Det forekommer ekstremt usandsynligt, at Iran selv under det nuværende regime skulle kaste sig ud i en angrebskrig mod nogen for slet ikke at tale om en kernevåbenkrig. Når der ikke desto mindre kan oppiskes en stemning af eksistentiel frygt i Israel, skyldes det i høj grad præsident Mahmoud Ahmadinejads primitive retorik og Irans støtte til Hamas i Gaza og Hizbollah i Libanon.

Men der er et meget langt skridt fra at sige, at Israel er en skændsel, som ikke burde være der, til at sende kernevåben mod de millioner af jøder og palæstinensere, som trænges på det lille område mellem Jordanfloden og Middelhavet. En måske mere berettiget bekymring er risikoen for, at saudierne skulle forsøge og eventuelt om en del år få held til også at udvikle kernevåben. Saudi-Arabien ser måske stabilt ud nu, men hvor længe? Og hvem vil efter en revolution få kontrollen over eventuelle kernevåben?

Irans regime tør man heller ikke spå en lang fremtid; men hvad enten landet glider mod militærdiktatur eller demokrati, forekommer det usandsynligt, at det vil blive styret af folk domineret af dødsdrift.

NOTER I MARGINEN

Shiaerne dyrker nok martyriet; men det er personligt og ikke noget, man udsætter millioner af medmennesker for.

Det kan forekomme forbløffende i lyset af, hvad briter og amerikanere igennem det 20. århundrede har udsat iranerne for; men det store flertal af Irans store befolkning af unge mennesker ser hen til USA, Canada og Europa som deres naturlige partnere og, i nogle henseender, forbilleder. Forbilleder finder de bestemt ikke i nabolandene, partnere måske i Tyrkiet og et shiitisk domineret Irak.

Omvendt burde Iran kunne blive vor naturlige bedste partner i Mellemøsten som leverandør af olie, gas og regional sikkerhed og stabilitet.

Desværre har USA og med USA Europa malet sig op i et hjørne med den monomane fokusering på at stoppe Irans uranberigelse. Meget få iranere kan acceptere, at udlandet skulle kunne diktere et forbud mod, at Iran udvikler kernekraft og selv kontrollerer brændselsproduktionen. Så denne vestlige politik fører ingen vegne, og nu er man i vildrede. Et forsøg på at lamme eller forsinke det iranske program med luftangreb ville få katastrofale politiske

følger for Vesten, og USA vil ikke gøre det. Israel truer med det, men holdes tilbage af USA, som tilsyneladende har 'solgt' palæstinenserne til gengæld for at få israelerne til at nærme sig. Det kan vel heller ikke helt udelukkes, at der findes en sidste rest af strategisk fornuft i Jerusalem og Tel Aviv. Eventuelle iranske kernevåben er ikke den værste trussel mod Israel. Det er dets egen politik, som frejdigt skader vitale amerikanske interesser i regionen og i øvrigt hastigt er ved at skabe en helstat, som med stor sikkerhed snart vil få arabisk flertal og dermed ikke længere vil kunne være både jødisk og demokratisk.

Men i forhold til Iran er det ikke nok ikke at bombe. USA og Europa bør flytte fokus fra Irans uranberigelse til Irans reformbevægelse og begynde at tænke alvorligt over, hvordan man kan støtte den uden at skade den, og hvordan vi bevæger os fra fjendskab til det partnerskab, som burde være vort overordnede, langsigtede mål i regionen.

Klaus Carsten Pedersen er cand. polit. og direktør for Det Udenrigspolitiske Selskab.